

Z LEŚNEGO ŚWIATA

Nr 1/2015 (66)

UNIA EUROPEJSKA: Nowy projekt wspomagający zagospodarowanie lasu

W Europie przemysł związany z lasem zatrudnia 4-5 milionów ludzi i jest źródłem zaopatrzenia około 600 tys. zakładów o łącznym obrocie 550 mld euro. Silna jest tu tradycja prywatnej własności leśnej, choć sposób zarządzania lasami zmienia się – na scenę wchodzi nowa generacja prywatnych właścicieli, żyjących w bardziej miejskim stylu, często niezainteresowanych ekonomicznym potencjałem swojej własności.

W związku z tym rozpoczęła się realizacja projektu SIMWOOD (Sustainable Innovative Mobilisation of Wood – Zrównoważona Innowacyjna Mobilizacja Zasobów Drzewnych) finansowanego w ramach 7 Programu Ramowego UE, angażującego 28 partnerów z 11 krajów członkowskich. Projekt koncentruje się na następujących tematach badawczych: zarządzanie publiczne (governance), własność, zarządzanie, funkcje lasu i pozyskiwanie drewna. Zostanie on wdrożony w czternastu regionach modelowych, także w regionie południowo-wschodniej Irlandii, z udziałem lokalnych interesariuszy. Zebrane informacje posłużą Mobilizatorowi SIMWOOD, który został zaprojektowany jako narzędzie do „odblokowywania” zasobów leśnych w zrównoważony sposób.

Źródło: *The Irish Independent* 07/01/15 (MK)

AMERYKA POŁUDNIOWA: Wylesianie w poszukiwaniu złota

W latach 2001-2013, w Ameryce Południowej, wykarczowano 1680 km kw. lasu tropikalnego w poszukiwaniu złota (ponad 1300 km kw. po roku 2007). Nora L. Alvarez-Berrios z Uniwersytetu w Puerto Rico dowodzi, że karczowanie lasów w poszukiwaniu złota dotyczy stosunkowo niewielkiej powierzchni, ale dotyczy obszarów cennych ekologicznie, gdzie liczba rosnących gatunków roślin dochodzi do 300 na hektar (głównie w czterech ekoregionach: Wilgotne lasy gujańskie, Południowozachodnie wilgotne lasy amazońskie, Wilgotne lasy Tapajós-Xingú oraz Magdalena Valley-Urabá). Zaledwie kilka procent obszaru eksploatacji znajduje się na terenach ściśle chronionych, ale już

około 1/3 w odległości nie większej niż kilka kilometrów od takich miejsc. Wylesienia powodują wymieranie gatunków i zwiększenie emisji CO₂ do atmosfery.

Popyt na złoto wzrósł od roku 2000, a cena zwiększyła się z 250 do 1300 dolarów za uncję. Wydobywanie stało się więc opłacalne nawet tam, gdzie wcześniej opłacalne nie było. Środkami zaradczymi mogą być działania zmierzające do obniżenia cen złota oraz propagowanie pozyskiwania kruszcu w bardziej efektywny sposób na terenach, gdzie nie wywołuje to negatywnych skutków.

Źródło: *www.sciencedaily.com* (TH)

USA: Krótkie zimy, błotniste drogi

Jak wynika z raportu analizującego warunki atmosferyczne od roku 1948, w stanie Wisconsin średnio o 2-3 tygodnie skrócił się okres, kiedy grunt w lesie jest zamrożony. Krótkie zimy to wielkie straty dla firm trudniących się pozyskaniem i zrywką drewna, skutkujące m.in. koniecznością przedłużania kontraktów w celu wywiązania się z podjętych zobowiązań. Nawet wtedy, kiedy sprzęt jest w stanie pokonać błotniste drogi, niszczy je i powoduje silną erozję gleb.

Zima to najbardziej dochodowy okres – mówią ludzie z branży, wskazując na znaczenie problemu. Przy dzisiejszych kosztach obsługi sprzętu i kosztach ubezpieczenia, właściciele zmuszeni są zapewnić front robót praktycznie przez cały rok, a każdy przestój generuje duże straty.

Pewnym pocieszeniem może być zwiększenie pozyskania sosny czerwonej (*Pinus resinosa*) i sosny Banksa (*Pinus banksiana*) - gatunków rosnących na piaszczystych, dobrze zmeliorowanych glebach, gdzie brak mrozu nie jest aż tak dokuczliwy.

Źródło: *www.sciencedaily.com* (BK)

AUSTRIA: Uniwersalny Indeks Bioróżnorodności Lasu

Federalne Centrum Nauk Leśnych (BFW) zaprezentowało uniwersalny wskaźnik bioróżnorodności leśnej. Zagadnienie jest złożone, dlatego zaistniała potrzeba pewnej upraszczającej

syntezy, aby otrzymać wskaźnik przydatny w praktyce. Składa się on z 13 elementów cząstkowych, uwzględniających takie zagadnienia jak: miąższość martwego drewna, obecność przestojów, stosowane metody odnowienia, czy zgodność istniejących zespołów roślinnych z potencjalną roślinnością naturalną. Wykonane przez naukowców badania pozwoliły przypisać wagi poszczególnym wskaźnikom cząstkowym. W efekcie otrzymano indeks zawierający się w przedziale od 0 do 100. Jego mniejsze wartości charakteryzują gospodarstwo plantacyjne, większe zaś (ponad 93) oznaczają lasy pierwotne. W środkowym przedziale zawierają się lasy wielofunkcyjne o różnym stopniu naturalności. Średnia indeksu dla lasów Austrii wynosi 58,1.

Źródło: www.forstpraxis.de

(TZ)

USA, KANADA: Nowe standardy i zasady SFI

Inicjatywa na rzecz Zrównoważonego Leśnictwa (ang. Sustainable Forestry Initiative - SFI) to organizacja certyfikująca lasy rosnące od północnej Kanady do południowych stanów USA, na powierzchni ponad 100 mln ha. Wdrożyła ona nowe standardy i zasady, które koncentrują się na następujących zagadnieniach: 1. Gatunki wymagające specjalnej uwagi (uczestnicy programu muszą chronić miejsca, gdzie gatunki te występują). 2. Jakość zasobów wodnych (uczestnicy muszą wdrożyć środki ochrony wód – rzek, strumieni, jezior i bagien). 3. Certyfikacja pochodzenia włókna drzewnego (nowy standard wymaga odpowiedzialnego zaopatrzenia z terenów niecertyfikowanych). 4. Badania, nauka i technologia (nowy standard wymaga inwestowania w tym obszarze). 5. Nielegalne pozyskanie i źródła kontrowersyjne (wszystkie produkty niecertyfikowane muszą pochodzić z certyfikowanych źródeł, recyklingu, lub źródeł niekontrowersyjnych). 6. Chemikalia (standard wymaga ograniczenia użycia chemikaliów, i stosowanie tylko tych, które dopuszczono oficjalnie do obrotu).

Szczegóły są dostępne pod linkiem:

<http://www.sfiprogram.org/sfi-standard-2015-2019>

Źródło: *Treehugger* 09/01/14

(MK)

NADRENIA-PALATYNAT: Wapnowanie w lasach będzie ograniczone

Ministerstwo Środowiska Nadrenii-Palatynatu ogłosiło, że prowadzony od lat 80. XX wieku zabieg wapnowania w lasach zostanie znacznie zredukowany. Podstawą decyzji są wyniki badań Instytutu Ekologii Lasu i Leśnictwa w Trewirze pokazujące, że problem zakwaszenia gleb leśnych

przeszła być istotny, poprawiły się też właściwości buforowe gleb. Zadecydowało o tym zarówno zmniejszenie zanieczyszczeń przemysłowych, będące efektem polityki „czystego powietrza”, jak i dotychczasowe zabiegi wapnowania.

W roku 2014 zabiegowi wapnowania poddano 5500 hektarów lasu, a na rok 2015 przewidziano jedynie 1133 ha. Obecna sytuacja umożliwi wydłużenie okresów między zabiegami z 10 lat do 20, a nawet 40. Przyniesie to istotne oszczędności budżetowe i pozwoli skierować energię na inne niezbędne działania.

Źródło: www.forstpraxis.de

(TZ)

ŁOTWA: Rozwój gospodarki leśnej

Łotewskie Ministerstwo Rolnictwa i Leśnictwa ocenia ubiegłoroczny (od stycznia do października) eksport wyrobów przemysłu drzewnego na 1,7 miliarda euro. Oznacza to wzrost o 9,5% w stosunku do roku 2013. Największymi odbiorcami są: Wielka Brytania - 16,5%, Niemcy 10,6% i Szwecja 10,6%. Z kolei import wyrobów przemysłu drzewnego wyniósł 576 milionów euro, 18% więcej niż rok wcześniej (19,8% importu pochodzi z Litwy, 11,6% z Polski). Produkcja wyrobów z drewna zwiększyła się w tym czasie o 8,2%.

„Ernst and Young” prognozuje, że Łotwa będzie drugą najszybciej rozwijającą się gospodarką w 2015 roku (zaraz za Litwą). Janis Duklavs, łotewski minister rolnictwa jest zwolennikiem oparcia gospodarki leśnej i rolnej państwa na modelach zrównoważonego rozwoju i promowaniu europejskiego modelu zarządzania zasobami leśnymi. W czerwcu 2015 roku, w ramach łotewskiej prezydencji w UE, ma się odbyć spotkanie, na którym omówione zostaną wyniki 11 Forum Leśnego Narodów Zjednoczonych oraz rola gospodarki leśnej na świecie.

Źródło: www.hdfestforest.com

(TH)

AUSTRIA: Projekty ochronne w lasach federalnych

W zarządzie Austriackich Lasów Federalnych - ÖBf (obszar 511 tys. ha) udział lasów ochronnych sięga 30%. ÖBf realizują obecnie 84 projekty skupione na zachowaniu naturalnych lasów wysokogórskich - największy z projektów w dolinie Kaprun (kraj związkowy Salzburg), 30 innych – w dolinach alpejskich Tyrolu. Lasy te są skuteczną zaporą przed lawinami, chroniąc ludzkie osiedla i szlaki komunikacyjne, dlatego partnerami w projektach są samorządy lokalne oraz firmy zajmujące się budową i konserwacją dróg.

Odnowienie samosiewem w lasach wysokogórskich postępuje bardzo powoli z uwagi na krótki sezon wegetacyjny i szkody od zwierzyny. Tam, gdzie jest ono niewystarczające, leśnicy wykonują sztuczne nasadzenia. W roku 2014 posadzono około pół miliona drzewek w lasach ochronnych Górnej Austrii, Salzburga, Tyrolu i Styrii. Wprowadzane są głównie gatunki iglaste – świerk, modrzew, jodła i limba.

Źródło: www.forstpraxis.de

(TZ)

USA: Jeleń wirginijski niszczy lasy

Badania opublikowane na początku stycznia br. przez zespół prof. Donalda Wallera z Uniwersytetu Wisconsin-Madison wykazały, że coraz liczniejszy w północnym Wisconsin i Michigan jeleń wirginijski istotnie wpływa na skład gatunkowy lasów. Badania wykonano na powierzchniach monitorowanych od lat 50. ubiegłego wieku. Obserwowano też powierzchnie ogrodzone w taki sposób, aby nie mogły tam wejść jelenie, a jedynie mniejsze ssaki.

Okazało się, że wraz ze zwiększającą się liczebnością jelenia rozrastają się trawy i paprocie, cierpi zaś odnowienie rodzimych gatunków drzew, krzewów i rośliny dna lasu. Jeleń odpowiada za 40% zmian, jakie nastąpiły w strukturze lasów północnej Wirginii i Michigan w ostatnich 60 latach. Jest to zaskakujące nawet dla prof. Wallera, który twierdzi, że w ekologii rzadko się zdarza, żeby jeden czynnik odpowiadał za tak duże zmiany.

Źródło: www.news.wisc.edu

(MK)

SAKSONIA: Nieznaczna poprawa stanu lasów

Raport o stanie lasów kraju związkowego Saksonia ogłoszony w grudniu 2014 wskazuje na pozytywną tendencję w zakresie zdrowotności i żywotności drzew. Średni stopień defoliacji koron wynosi obecnie 16,8% i jest o 1% mniejszy w porównaniu z rokiem poprzednim. Kombinowany wskaźnik uszkodzenia koron (defoliacji i przebarwienia) klasyfikuje 39% drzew jako zdrowe (rok wcześniej 37%), 46% jako lekko uszkodzone (bez zmian) i 15% jako silnie uszkodzone (rok wcześniej 17%). Gatunki liściaste wykazują większy stopień uszkodzenia niż iglaste. W wypadku sosny pozostaje on bez zmian, lekko poprawił się natomiast stan świerka (wyjątkiem są niższe położenia górskie, gdzie po wczesnej i ciepłej wiosnie wystąpiła gradacja kornika).

Najgorsze wyniki otrzymano w wypadku dębów, jednak ich stan również się poprawił. Nieznacznie pogorszył się natomiast stan brzoź, lip i jesionów. Jeśli chodzi o zróżnicowanie regionalne, najlepszą

zdrowotnością odznaczają się lasy Rudaw, Vogtlandu i wschodniej części niżu. Monitoring został wykonany na 283 stałych powierzchniach próbnych obejmujących 6792 drzewa.

Pełny raport można znaleźć pod adresem: <https://www.publikationen.sachsen.de/bdb/artikel/23620>

Źródło: <http://www.forstpraxis.de>

(TZ)

USA: Zagrożenie populacji śniegowca wirginijskiego

Szmaragdowy opiętek jesionowy (*Agrilus planipennis*) to inwazyjny chrząszcz azjatycki odpowiedzialny za wymieranie milionów drzew w USA i Kanadzie oraz straty miliardów dolarów, licząc od roku 2002. Dotychczas uważano, że zagrożenie dotyczy wyłącznie jesionu. Dr Don Cippolini (Wright State University) dowodzi, że owad ten ma zły wpływ także na śniegowca wirginijskiego (*Chionanthus virginicus*). Drzewo to jest spokrewnione z jesionem i hodowane w celach ozdobnych na południowym wschodzie USA. Zauważono uszkodzone przez chrząszcza drewno, zamieranie liści, rozszczepianie kory i inne deformacje. Okazało się, że drzewa, u których obserwowano te objawy były siedliskiem larw chrząszcza od ponad 3 jego pokoleń. Istnieje zatem ryzyko, że opiętek może przystosować się do nowego środowiska.

Źródło: www.sciencedaily.com

(TH)

USA: Skutki wyrębu lasu na terenach dotkniętych pożarami

Przedsiębiorstwa zajmujące się wyrębem lasu często pozyskują drewno z obszarów dotkniętych pożarami. Jest to opłacalne ekonomicznie, ale ekologiczne skutki takich działań nie są do końca znane. Wyniki badań z Montany, Kolorado i Waszyngtonu wskazują na intensywne procesy erozji wszędzie tam, gdzie wykorzystywane są ciągniki zrywkowe i ścinkowo-układające, szczególnie w sytuacji, gdy woda nie może swobodnie wsiąkać w ubity grunt. Osady zawarte w spływającej wodzie powodują bowiem zacopowanie głównych kanałów odpływowych. Nadmiar osadów zwiększa też temperaturę wód, co jest szkodliwe dla ekosystemów rzecznych i sprzyja „zakwitaniu” zbiorników. Dlatego na użytkowanym obszarze zaleca się pozostawianie karp, sadzenie roślinności, spulchnianie gleby i przeciwdziałanie nadmiernemu odpływowi wód.

Źródło: www.sciencedaily.com

(TH)

INDIE: Leśnicy walczą z obcymi gatunkami

Leśnicy ze stanu Tamiland zwiększają wysiłki w walce z inwazyjnymi roślinami zagrażającymi naturalnym ekosystemom obszarów chronionych. Usuwane gatunki to m.in. lantana pospolita (*Lantana camara*) i jałoszyn baziowaty (*Prosopis juliflora*) - pochodzące z Meksyku i Ameryki Południowej, oraz gatunki z rodzaju Akacja. Projekt ma poprawić kondycję zagrożonych obszarów obejmujących ok. 3000 hektarów. Inwazja obcych gatunków powoduje znaczną migrację zwierząt roślinożernych lub spadek ich liczebności, co w efekcie przekłada się na brak pokarmu dla mięsożerców takich jak lamparty i tygrysy. Rośliny usuwane są metodą tradycyjnego wycinania – przed i po porze monsunowej. Tereny, na których wykonuje się te prace są stale obserwowane. Równolegle wysiewa się tam gatunki rodzime.

Źródło: timesofindia.indiatimes.com (BK)

HESJA: Bez ołowiu w lasach państwowych

Od 1 kwietnia 2015 r. w lasach państwowych Hesji nie będzie można używać amunicji łowieckiej zawierającej ołów. Dotyczy to zarówno pracowników lasów państwowych, gości biorących udział w polowaniach, jak i dzierżawców lasów państwowych. Wszyscy oni muszą zastosować się do nowych zaleceń ogłoszonych w październiku ubiegłego roku.

Źródło: *Holz-Zentralblatt*, Nr 43/2014 (AK)

WIELKA BRYTANIA: Sposób na dobrą formę

Forestry Commission England, gospodarująca w ponad 1500 kompleksach leśnych, oferuje 2500 km szlaków do aktywnego wypoczynku. Aby wyjść naprzeciw problemowi nadmiaru poświadczeń kalorii, zaproponowała konkretne trasy wycieczkowe. I tak, spokojny 2,5 kilometrowy spacer po lesie pomoże spalić 270 kalorii zawartych w tradycyjnych brytyjskich babeczkach świątecznych (ang. mince pies), a godzina jazdy rowerem ułatwi zrzućenie kalorii bożonarodzeniowego puddingu. 88% obywateli uważa las za doskonałe miejsce do wypoczynku i utrzymania dobrej kondycji fizycznej. Sprzyja temu fakt, że ponad połowa ludności mieszka w odległości nie większej niż 10 km od lasu. Powiązanie nazw szlaków i miejsc

z liczbą spalanych kalorii i przykładami tradycyjnych dań daje jasny przekaz i zachęca do korzystania z aktywności fizycznej.

Źródło: www.forestry.gov.uk (BK)

RUMUNIA: Sektor prywatny w lasach

Lasy Rumunii porastają obszar 6,7 mln hektarów, to jest 29% powierzchni kraju. Ponad połowa z nich to lasy ochronne. W roku 1989 rząd rozpoczął restytucję 353 tys. z 400 tys. hektarów lasów prywatnych przejętych przez państwo. W roku 2000, na podstawie ustawy restytucyjnej lasów należących do spółek, miast i gmin, nastąpił kolejny etap tego procesu. Do roku 2005 zwracano jednak nie więcej niż 10 ha na osobę i 30 ha na kościół, niezależnie od wielkości własności przejętej w roku 1948. Zwrot nie dotyczył lasów będących częścią obszarów ochronnych. Obecnie lasy prywatne mają 48-procentowy udział w strukturze własności leśnej. Pierwszy prywatny zarząd leśny powstał w roku 2002. 11 lat później było ich już 136. Gospodarowały one na obszarze 1,5 mln ha, głównie w Transylwanii. Z prywatnych zarządów leśnych pochodzi dziś 1/3 z pozyskiwanych rocznie 17-18 mln metrów sześć. drewna. Wykonywaniem prac leśnych zajmuje się 4800 przedsiębiorstw.

Źródło: *Forstzeitung*, Nr 10/2014 (AK)

FAO: Leśne spotkania w roku 2015

W dniach 6-27 lutego odbędzie się konferencja on-line „Ekonomika scenariuszy łagodzenia zmian klimatycznych w sektorze leśnym”. W tym samym miesiącu w Cancún (Meksyk) odbędzie się III Konferencja Naukowa w ramach Konwencji Narodów Zjednoczonych do spraw Walki z Pustynnieniem, a w Barcelonie zostanie zainaugurowany IV Tydzień Lasów Strefy Śródziemnej. Od 19 do 22 maja w Foz do Iguaçu (Brazylia) odbędzie się konferencja „Biotechnologia Leśna dla Małych Gospodarstw Leśnych”. Na wrzesień planowane są: Światowe Sympozjum „Adaptacja do Zmian Klimatycznych” (Manchester, Anglia), XIV Światowy Kongres Leśny (Durban, RPA), a także VI Międzynarodowa Konferencja poświęcona pożarom na obszarach przyrodniczo cennych (Pyeong Chang, Korea Południowa).

Źródło: *Infosylva* nr 1/2015 (MK)